

6. Top 10 найкращих перекладачів із штучним інтелектом // *LinguoDan*: [вебсайт]. URL : <http://surl.li/mbprk/translation.profalians.com.ua/blog/shtuchnyj-intelekt-i-pereklad/>

АНАЛІЗ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ УСНОМУ ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ ПОСІБНИКА Т. В. ЧРДІЛЕЛІ)

Пензєва А. С.

гр. УТ-22м-1

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Вотінцева М. Л.

Загалом навчання усному перекладу є досить поширеним в українських закладах вищої освіти. Часто це частина навчання перекладачів широкого профілю, коли усний переклад є лише однією зі складових навчальної програми або і взагалі факультативним предметом. Відповідно, для навчання усному перекладу існують численні навчальні програми, посібники тощо.

У нашій роботі ми розглядатимемо «Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Основи усного перекладу» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 035«Філологія» за освітньою програмою 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» освітнього ступеня «Бакалавр» за авторством Т. В. Чрділелі [1]. Цей матеріал було створено на кафедрі перекладу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського і видано у 2018 р. Посібник призначений для навчання студентів IV курсу денної форми у межах дисципліни «Основи усного перекладу».

Структура посібника містить вступ, 7 практичних занять, критерії оцінювання та список літератури. У вступі прописано знання та навички, які має опанувати студент в результаті проходження курсу (це знання основних принципів усного перекладу, розрізнення його різновидів, методів перекладацького скоропису тощо, а також спроможність аналізувати та створювати усні переклади з англійської мови рідною). Критерії оцінювання студентів прописані не надто детально і зазначають лише максимальну кількість балів за певні види роботи: активність на лекціях, практичних заняттях, написання реферату та контрольних робіт, а також складання заліку; надано зразок переведення цих балів у стандартну шкалу оцінювання. Однак можна дійти висновку, що для виконання цих видів робіт студенти мають володіти знаннями та навичками, описаними у вступі до посібника.

Розглянемо структуру практичних занять більш детально.

Кожне практичне заняття присвячено кільком темам: наприклад, практичне заняття № 2 залучає такі теми, як «Специфіка абзацно-фразового перекладу», «Переклад як паралельна мовленнєва реалізація думки засобами двох мов» та «Рівні еквівалентності» [1]. Відповідно, теми найчастіше пов'язані між собою: наприклад, у практичному занятті № 5 подано основну інформацію про усні жанри мовлення, а також інструкції до роботи з окремими жанрами, такими як інтерв'ю та інформаційне повідомлення [1].

Кожне практичне заняття містить сталу структуру. Перш за все, викладено тему та мету заняття; як тема, так і мета можуть бути багатокомпонентними (наприклад, тема практичного заняття № 7 містить підтеми «Лексичні та граматичні трансформації під час перекладу», «Застосування комплексних видів трансформації під час усного перекладу» та «Особливості перекладу з аркуша», а мета – компоненти «перекладацький аналіз текстів,

розвиток навичок перекладу на слух», «розвиток навичок перекладу з аркуша» та «засвоєння методу лінійного перекладу» [1]). Вочевидь, прописування теми та мети необхідні як для студентів, так і для викладачів для кращого налаштування на певний результат.

Далі представлено короткі теоретичні відомості: зазвичай це тезове подання найосновнішої інформації з відповідної теми. Наприклад, у тому-таки практичному завданні № 7 тезово представлено інформацію про важливість перекладацьких трансформацій в усному тексті та їхні типи (лексичні, граматичні та ті, що пов'язані з мовленнєвою компресією). Подано також інформацію про особливості перекладу «з аркуша» (це пояснення можливості використання лінійного перекладу, а також застереження, наприклад, щодо необхідності уникати ідіом та задалегідь знати еквіваленти найосновніших термінів теми).

Ще одним пунктом є завдання до теми. Як правило, це вказівки до прослуховування певного відеофрагменту із подальшим виконанням завдань за його мотивами: наприклад, для практичного заняття № 7 це перегляд відео (звернення королеви Великої Британії до Парламенту) і розуміння основної його тематики та аналіз лексичних і стилістичних особливостей промови королеви Великої Британії, повторне прослуховування із залученням стенограми, поданої далі, із виконанням розмітки тексту по інтонаціях та паузах, третє прослуховування та одночасне створення конспекту із залученням перекладацького скоропису, а також переклад тексту з нотаток, виконаних за допомогою скоропису. Текст до відео подають винятково англійською мовою.

Далі можливе залучення додаткового завдання: наприклад, у випадку із практичним заняттям № 7 це переклад тексту виступу «з аркушу» із залученням лінійного перекладу; у тексті можуть бути зроблені виокремлення курсивом або іншим графічним способом (або навіть і винесені в окремий блок завдання) задля привернення уваги студентів до певних слів та/або словосполучень.

Після практичного завдання, у кінці заняття, містяться контрольні питання, спрямовані переважно на визначення того, наскільки чітко студентом засвоєно теоретичні знання з теми. Вони часто зачіпають теми, не озвучені у тезовій теоретичній частині практичного заняття – ймовірно, студент має почути цю інформацію від викладача або знайти у літературі з рекомендованого переліку самостійно.

Усі представлені тексти є промовами політичних або громадських діячів чи принаймні просто публічними виступами. Тож лексика у таких текстах специфічна: перш за все, для них притаманна економічна, політична, воєнна термінологія, але деякою мірою і образні та емоційні вирази, необхідні для утримання уваги читача.

З синтаксичної та граматичної точки зору можна прокоментувати, що усі тексти є досить складними і розмаїтими. Оскільки це публічні виступи, вони часто є підготованими задалегідь, що і зумовлює їхню синтаксичну складність; деякі виступи та інтерв'ю, які передбачають дещо більший ступінь спонтанності, мають більш прості і навіть еліптичні конструкції. Для публічних промов характерним є також застосування прийомів ораторського мистецтва.

Можемо стверджувати, що запропоновані у посібнику тексти є досить розмаїтими та складними для усного перекладу, однак, на нашу думку, можуть бути доцільними для навчання студентів старших курсів перекладознавчої спеціальності як синхронному, так і послідовному перекладу.

Відповідно до досить детальної постановки завдань у посібнику, можна зробити висновок, що кожне заняття вже по суті має готовий план; поза тим, цей план можуть

виконувати студенти як з викладачем, так і самостійно (співставляючи результати із певним зразком та/або передаючи результати своєї роботи викладачеві). Однак, вірогідно, кращим рішенням буде супроводження викладача протягом усього заняття: як для більш детального пояснення теорії, так і для спостереження за результатами студентів під час виконання практичних занять.

Література:

1. *Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Основи усного перекладу» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 035«Філологія» за освітньою програмою 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» освітнього ступеня «Бакалавр». URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2018_369.pdf (дата звернення: 25.05.2023)*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШИХ КЛАСАХ

Поліщук А. А.

гр. ІМСОА

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Наук. керівник – к.філол.н., доцент Забужанська І. Д.

Фразеологізми є важливим складником кожної мови. Вони відображають культурні особливості народу, їхній менталітет, звичаї, традиції, історичні події, побут тощо. Саме завдяки фразеологізмам можна урізноманітнити мовлення та яскраво описувати повсякденне життя. У цьому контексті роль фразеологізмів влучно описує Денисенко О.: «Якщо мова – душа народу, то фразеологія – душа мови» [1, с. 16].

У лінгвістиці є більше 20 визначень фразеологізму. Це вказує на те, що вони мають перспективу для розвитку та досліджень. Для кращого розуміння наведемо декілька визначень. Зокрема, на думку В.Н. Ярцевої, фразеологізм (фразеологічна одиниця) – загальна назва семантично пов'язаних сполучень слів і речень, які на відміну від подібних за формою семантичних структур не відтворюються відповідно до загальних закономірностей вибору і комбінації слів при організації висловлювання, а відтворюються у мовленні у фіксованому співвідношенні семантичної структури і певного лексико-семантичного складу [2, с. 29-30].

Як стверджують Гуляс В.В. та Зозуля І.Є., фразеологізм – це стійке сполучення слів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення. Вони характеризуються семантичною злитістю компонентів, цілісністю значення й автоматичним відтворенням у мовленні. [3, с. 1].

Вивчення англійської мови та досягнення рівня В1-В2 не може обійтись без вивчення фразеологізмів. Саме ідіоми становлять вагомий частину лексики англійської мови. Проте, у старших класах їм не приділяють достатньої уваги. Вони слугують додатком до загальної лексики. Опрацьовуючи фразеологізми, варто брати до уваги те, що вони мають такі 2 властивості, як ідіоматичність та вмотивованість. Вони означають те, що лексичне значення ідіоми важко зрозуміти з її компонентів. Незважаючи на це, їх можна вивчати так само, як і слова. Загалом, вивчення фразеологізмів можна описати в 3 етапи:

–Презентація.

–Формування автоматизмів упізнавання та розуміння окремих лексичних одиниць у письмовому та усному мовленні інших людей (читання і слухання) та їхнє використання у власному письмовому та усному мовленні (письмо і говоріння). Таке формування